

Zadanie 1.7 Analiza pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych pochodzących z produkcji pierwotnej oraz w wodach podziemnych i powierzchniowych w pobliżu miejsc produkcji

Celem zadania była kontrola prawidłowości przestrzegania obowiązujących przepisów prawnych w zakresie stosowania środków ochrony roślin. Monitorowane były pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych oraz w wodach powierzchniowych i podziemnych.

Zadanie było wykonywane na potrzeby urzędowych kontroli przestrzegania obowiązujących przepisów prawnych w zakresie stosowania środków ochrony roślin prowadzonych przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN), Agencję Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa (ARiMR) i Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS).

W roku 2021 z odpowiednich wojewódzkich inspektoratów ochrony roślin i nasiennictwa otrzymano 2140 próbek do badań pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych, w tym 1828 próbek pochodzących z upraw z integrowaną ochroną roślin/z integrowanej produkcji roślin, 58 próbek z kontroli interwencyjnych, 127 próbek pochodzących ze stref chronionych i 127 próbek ze stref ochronnych (GIORiN), 88 próbek w ramach nadzoru nad rolnictwem ekologicznym (IJHARS), 349 próbek płodów rolnych w ramach kontroli wzajemnej zgodności (ARiMR) oraz 540 próbek wód, na podstawie których:

- 1) Oceniano przestrzeganie przez producentów płodów rolnych zapisów art. 55 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczącego wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylającego dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG (Dz. Urz. L 309, str. 1 z 24.11.2009 r. z późn. zm.); art. 46 obwieszczenia z dnia 14 czerwca 2018 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o środkach ochrony roślin (Dz. U. 2018, poz. 1310) oraz rozporządzenia (WE) Nr 396/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 lutego 2005 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów w żywności i paszy pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz na ich powierzchni, zmieniające dyrektywę Rady 91/414/EWG (Dz. Urz. L 70, str. 1 z 16.03.2005 r. z późn. zm.). Badania próbek produktów ekologicznych dostarczanych przez WIJHARS były wykonywane w ramach działań wynikających z art. 8 ust. 1 i ust. 3 oraz z art. 10 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1054, z późn. zm.), w związku z art. 23 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2212, z późn. zm.).

Analiza wód związana była z przestrzeganiem art. 55 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 1107/2009, art. 11 i 14 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania na rzecz zrównoważonego stosowania pestycydów (Dz. Urz. L 309, str. 71

z 24.11.2009 r.), jak również art. 46 obwieszczenia z dnia 14 czerwca 2018 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o środkach ochrony roślin (Dz. U. 2018, poz. 1310).

W 683 próbkach (37,4%) (spośród 1828 zbadanych próbek) wykryto pozostałości środków ochrony roślin. Przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości (z uwzględnieniem 50-procentowej niepewności pomiaru) stwierdzono w 32 próbkach (1,8%), przy czym dla 4 próbek wystawiono raporty RASFF. Stosowanie związków niedopuszczonych do stosowania stwierdzono w 178 próbkach (9,7%).

W 50 próbkach (86,2%) pochodzących z kontroli interwencyjnych na 58 badanych wykryto pozostałości środków ochrony roślin. Stosowanie związków niedopuszczonych do stosowania stwierdzono w 20 próbkach (34,5%), a przekroczenia NDP w 1 próbce (1,7%).

Wykonano również badania pozostałości środków ochrony roślin w 127 próbkach pochodzących z upraw (strefa chroniona) oraz 127 próbkach z przylegających do tych upraw stref ochronnych (przy zbiornikach, ciekach wodnych). Pozostałości wykryto w 34 próbkach (26,8%) ze strefy chronionej oraz w 28 próbkach (22,1%) ze strefy ochronnej.

W 22 próbkach (25,0%) pochodzących z upraw ekologicznych na 88 badanych wykryto pozostałości środków ochrony roślin. Próbkę pochodziły z krajowych gospodarstw ekologicznych. Analizy próbek pobranych przez IJHARS przeprowadzono w ramach nadzoru krajowego rolnictwa ekologicznego.

W 49 próbkach (14,0%) pochodzących z kontroli wzajemnej zgodności (cross compliance) ARiMR na 349 badanych wykryto pozostałości środków ochrony roślin nie stwierdzono przekroczeń najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości, natomiast stosowanie związków niedopuszczonych do stosowania stwierdzono w 2 próbkach (0,6%).

- 2)** W roku 2021 przebadano 540 próbek wód, w tym 531 próbek wód powierzchniowych oraz 9 próbek wód podziemnych. W próbkach wód poszukiwano pozostałości 321 substancji czynnych środków ochrony roślin oraz ich produktów przemian. Do badań wytypowano łącznie 75 punktów pomiarowo-kontrolnych (PPK) wód powierzchniowych w całej Polsce (z wyłączeniem województw łódzkiego i mazowieckiego) oraz 3 PPK wód podziemnych zlokalizowane na terenie województwa wielkopolskiego. Próbkę były pobierane w miesięcznych cyklach, od kwietnia do października we wszystkich województwach oprócz woj. wielkopolskiego, gdzie monitoring prowadzono również w listopadzie. Do najczęściej wykrywanych substancji należały herbicydy i fungicydy. Sporadycznie odnotowywano próbki z sumą pozostałości pestycydów powyżej wartości granicznych wskaźników jakości wody mieszczących się w kategorii A1 (Σ powyżej 1 $\mu\text{g/l}$). W żadnej z przebadanych próbek wód podziemnych nie wykryto pozostałości poszukiwanych środków ochrony roślin.
- 3)** Uzyskano informacje o wykryciu przekroczeń najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości lub wykryciu substancji czynnych niedopuszczonych do ochrony uprawy; informacje o wykryciu przekroczeń były wysyłane do odpowiednich wojewódzkich inspektoratów ochrony roślin i nasiennictwa; były to powiadomienia w ramach systemu

wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności (RASFF), zgodnie z wymaganiami unijnymi – rozporządzeniem nr 178/2002 oraz rozporządzeniem Komisji (UE) nr 16/2011 z dnia 10 stycznia 2011 r. ustanawiającym środki wykonawcze dla systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt (Dz. Urz. UE L 6 z 11.01.2011, str. 7), a w Polsce – z ustawą z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia; łącznie przekazano 4 powiadomienia.

Raporty z prowadzonych krajowych badań pozostałości środków ochrony roślin w ilości 2140 przekazano do WIORiN, 349 do ARiMR oraz 88 do IJHARS. Dane zawarte w raportach zostały wykorzystane do oceny jakości polskich płodów rolnych, przez co stanowiły wsparcie polskiego eksportu do państw członkowskich Unii Europejskiej i innych państw. Raporty, oprócz informacji o występujących skażeniach, zawierają również oceny prawidłowości stosowania środków ochrony roślin w kontrolowanych uprawach. W incydentalnych przypadkach raporty stanowiły podstawę do egzekwowania przepisów od producentów przez wojewódzkie inspektoraty ochrony roślin i nasiennictwa oraz uruchamiania procedury powiadamiania zgodnie z systemem wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i paszach (RASFF). Łącznie przekazano 4 powiadomienia RASFF.

Uzyskane rezultaty pozwalają w porę identyfikować pojawiające się problemy i usprawnić nadzór nad prawidłowym stosowaniem pestycydów w ochronie roślin.

Wykonane mierniki:

1. Nowacka A., Holodyńska-Kulas A., Perczak A., Motała R. 2021. Validation of a multi-residue LC-MS/MS method for the determination of pesticide residues in cereals and feeding stuff <https://www.laprw2021.com/copia-de-xxx>
2. Nowacka A., Hołodyńska-Kulas A., Drożdżyński D., Perczak A. Roczny szczegółowy raport zawierający wyniki przeprowadzonych analiz. Sprawozdanie za rok 2021. Dotacja celowa zadanie 1.7/2021.